Contactcommissie
t.a.v. de heer L. Timmer

Rekenkamer Molenlanden

Hoornaar, 27 maart 2023

Geachte heer Timmer,

In de gezamenlijke vergadering van de contactcommissie en de rekenkamer van 22 februari jongstleden is gesproken over het raadsvoorstel en -besluit budgetaanvraag herontwikkeling schoollocatie Giessen-Oudekerk dat in de raadsvergadering van 24 januari jongstleden heeft voorgelegen.

In het lopende onderzoek naar de uitvoering van de woningbouwopgave heeft de rekenkamer dit raadsvoorstel gesignaleerd. De rekenkamer heeft daarop het debat in de commissievergadering van 12 januari en vervolgens in de raadsvergadering van 24 januari op dit punt gevolgd. Daarbij heeft de rekenkamer er kennis van genomen dat enkele keren verwezen is naar een eventuele rol van de rekenkamer. U heeft als voorzitter van de contactcommissie in de raadsvergadering toegezegd de rekenkamer op de hoogte te zullen brengen. Dat is gebeurd. In onderling overleg is daarop besloten dit punt te agenderen in een gezamenlijke vergadering van de contactcommissie en de rekenkamer. Deze is gehouden op 22 februari.

In de gezamenlijke vergadering van contactcommissie en rekenkamer heeft de contactcommissie naar aanleiding van de budgetaanvraag herontwikkeling schoollocatie Giessen-Oudekerk de rekenkamer in overweging gegeven om het huidige onderzoek naar woningbouw uit te breiden met een derde deel: het borgen van risico's van projecten in het algemeen. De contactcommissie heeft aangegeven dat er bij de raad met name behoefte is om inzicht te krijgen welke risico's er zijn op budgettekorten bij bouwprojecten en hoe dergelijke risico's (in de toekomst kunnen) worden beheerst. Dat inzicht is relevant omdat er nog diverse bouwprojecten op stapel staan in de gemeente Molenlanden.

Allereerst dankt de rekenkamer de contactcommissie voor het vertrouwen dat uit het in overweging gegeven onderzoek spreekt. Daarbij waardeert de rekenkamer het dat de contactcommissie de afweging geheel aan het onafhankelijk oordeel van de rekenkamer laat.

Naar aanleiding van het door de contactcommissie in overweging gegeven onderzoek heeft de rekenkamer vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid overwogen dat:

1. De relevantie van het onderzoek groot is:
   a. Financieel: het gaat om substantiële bedragen die in de miljoenen lopen en waarbij het risico ook groot is, zoals blijkt uit het extra gevraagde budget ten opzichte van de geraamde investering, waarop het oorspronkelijke raadsbesluit is gebaseerd (een budgetoverschrijding van 350%).
   b. Maatschappelijk: het gaat om vraagstukken die voorzien in een breed gevoelde maatschappelijke behoefte (woningbouw) en de leefbaarheid, of meer concreet het draagvlak voor voorzieningen in de kernen van de gemeente, raken.
   c. Bestuurlijk: het gaat om de beheersing van de uitvoering van projecten. Daarvan staan er in de gemeente Molenlanden nog meerdere op stapel zoals door de contactcommissie is aangegeven. Dat maakt het relevant om scherp te maken welke lessen getrokken zijn of kunnen worden.

2. Het niet de rol van de rekenkamer is om concrete besluiten van college en raad te heroverwegen, zoals het genomen besluit over de budgetaanvraag herontwikkeling schoollocatie Giessen-Oudekerk. Wel ziet de rekenkamer het als zijn taak om de raad te ondersteunen in zijn controlerende taak. Daartoe behoort voor de rekenkamer ook dat er op toegezien wordt dat er op basis van opgedane ervaringen lessen getrokken worden voor toekomstig te nemen besluiten. Om aan zowel het een als het ander tegemoet te komen, heeft het de voorkeur van de rekenkamer – in lijn met de wens van de contactcommissie – om zich niet te richten op één casus, in dit geval de herontwikkeling van de schoollocatie Giessen-Oudekerk, maar op meerdere bouwprojecten waarbij financiële onderbouwing een belangrijke rol speelt of gespeeld heeft.

3. De onderzoeksvraag van het lopende onderzoek naar de uitvoering van de woningbouwopgave, weliswaar op enkele punten aan de vraagstelling rond financiële onderbouwing en budgetbeheersing rond gemeentelijke bouwprojecten raakt, maar qua inhoud te sterk verschilt. De financiële onderbouwing van gemeentelijke bouwprojecten en het risicomanagement daarbij staat niet centraal in het lopende onderzoek. Het vergt een andere onderzoeksaanpak. Daarom is het vanuit de inhoud en de onderzoeksmethodiek bezien niet logisch om als derde fase van het lopende onderzoek te worden opgepakt. Bovendien zou het toevoegen van een derde fase aan het lopende onderzoek ertoe kunnen leiden dat de afronding en behandeling van het eveneens relevante onderzoek naar woningbouw in Molenlanden vertraagt.

4. Er onderzoeksmethodisch mogelijkheden te bedenken zijn om een onderzoek invulling te geven waarin de kostenramingen bij bouwprojecten (inclusief het meenemen van risico's daarin) ten behoeve van een weloverwogen politieke besluitvorming door de raad tegen het licht worden gehouden. De rekenkamer ziet daarbij voor zich het opstellen van een feitenbasis door een ter zake deskundig bureau, aangevuld met enkele verdiepende gesprekken en analyses door leden van de rekenkamer. De rekenkamer schat in dat met een gerichte onderzoeksvraag de benodigde expertise hiervoor in samenwerking met een te selecteren marktpartij kan worden verkregen met een budget van 17.500 – max. 25.000 euro.

5. Gegeven het onderzoeksbudget van de rekenkamer en het eerder, na overleg met de contactcommissie vastgestelde onderzoeksplan, zou dit betekenen dat er geen ruimte is om de onderzoeksagenda van 2023 uit te voeren. De rekenkamer vindt dit ongewenst omdat er dan geen evaluatie van een beleidsthema door de rekenkamer plaatsvindt in 2022 of 2023. In het tweejarig onderzoeksplan was een evenwicht beoogd tussen een algemeen politiek georiënteerd thema (burgerpeiling), een op uitvoering gericht thema (woningbouwopgave) en een beleidsthema. Dit laatste behoeft nog invulling. U heeft in de gezamenlijke vergadering van 22 februari jongstleden gevraagd naar de groslijst hiervoor. Deze sturen we u hierbij toe. Wij zijn voornemens dit onderzoeksprogramma conform afspraak invulling te geven.

De bovenstaande overwegingen leiden er concreet toe dat de rekenkamer positief reageert op het door de contactcommissie in overweging gegeven onderzoek naar aanleiding van de budgetaanvraag herontwikkeling schoollocatie Giessen-Oudekerk. De rekenkamer ziet het door u aangegeven belang en onderstreept de relevantie daarvan als ondersteuning van de controlerende taak van de raad. De rekenkamer ziet mogelijkheden qua aanpak en methode om dat onderzoek invulling te geven in de komende maanden waarbij de focus ligt op de bredere lessen die er voor het opstellen van kostenramingen en de omgang met risico's daarin te trekken zijn. De rekenkamer borgt daarbij de onafhankelijkheid van de uit te voeren analyse die aan de raad zal worden opgeleverd.

Zoals aangegeven, wil de rekenkamer daarbij wel bewaken dat het eerder vastgestelde onderzoeksprogramma voor 2022-2023 met de daarin beoogde beleidsevaluatie eveneens tot uitvoering wordt gebracht. Daarom verzoekt de rekenkamer concreet aan de raad om budgettair (met een maximum van 25.000 euro) in staat gesteld te worden om het extra onderzoek zorgvuldig te kunnen uitvoeren en afronden in een periode van zes – negen maanden nadat de raad daarvoor budget beschikbaar heeft gesteld. Het alternatief is dat een dergelijk onderzoek plaatsvindt in opdracht en onder begeleiding van de ambtelijke organisatie, onder politieke verantwoordelijkheid van de wethouder.

In de vergadering van 14 april buigt de rekenkamer zich over de keuze van een onderwerp voor beleidsevaluatie komende maanden. Daarnaast zou de rekenkamer zich in die vergadering kunnen buigen over het ontwerp van het onderzoek naar kostenramingen indien wij op dat moment zouden kunnen beschikken over uw reactie op deze brief.

Met vriendelijke groet,

J (Johan). Weggeman
Voorzitter Rekenkamer Molenlanden

Bijlage: groslijst onderwerpen